

POROZMAWIAJ Z NOTARIUSZEM O...

majątku rodziny i jego bezpieczeństwie

*Jak prowadzić działalność
gospodarczą bezpiecznie
dla majątku rodziny*

KRAJOWA RADA NOTARIALNA

JAK PROWADZIĆ DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ BEZPIECZNIE DLA MAJĄTKU RODZINY

Wiele osób w obecnych czasach środki na swoje utrzymanie czerpie z różnego rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej. Niestety ten sposób zarabiania pieniędzy, pomimo że bywa bardzo efektywny w warunkach gospodarki rynkowej i cieszy się dużą popularnością, niesie jednak ze sobą także pewne ryzyko, przede wszystkim w wymiarze ekonomicznym.

Ryzyko to budzi szczególnie duży niepokój u osób pozostających w związkach małżeńskich, często mających dzieci. Zgromadzony majątek ma zapewnić bezpieczeństwo i byt rodziny. Jest zatem zupełnie zrozumiałe, że osoba podejmująca określoną działalność gospodarczą nie chce, aby ewentualne negatywne skutki takiej działalności były ekonomicznym zagrożeniem dla rodziny.

Szczególną uwagę zwrócić tutaj należy na działalność gospodarczą podejmowaną w formie jednoosobowych firm, które funkcjonują na zasadzie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Jest to jedna z najpopularniejszych form gospodarczej działalności, ale trzeba mieć świadomość, że wiąże się ona z ryzykiem majątkowym.

Jak zatem kształtuje się wówczas odpowiedzialność majątkiem rodziny? Rozróżnić trzeba dwie sytuacje: pierwszą, kiedy w małżeństwie obowiązuje wspólność ustawowa, która w Polsce powstaje z chwilą zawarcia związku małżeńskiego, i drugą, kiedy małżonkowie zawarli majątkową umowę małżeńską i ustanowili w swoim małżeństwie rozdzielność majątkową. Warto pamiętać, że rozdzielność majątkową można ustanowić zarówno przed zawarciem związku małżeńskiego (wówczas po zawarciu związku wspólność w ogóle nie powstaje), jak i w czasie trwania małżeństwa (wówczas wspólność majątkowa ustaje z chwilą zawarcia małżeńskiej umowy majątkowej).

I. W przypadku istnienia w małżeństwie ustroju wspólności ustawowej kluczowa jest zasada wynikająca z art. 41 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka,

wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków. Jeżeli zatem np. małżonek prowadzący działalność gospodarczą zaciągnie kredyt na rozwój swojej firmy i uczyni to za zgodą drugiego małżonka, to w przypadku niespłacania takiego kredytu bank będzie mógł dochodzić swoich należności z majątku wspólnego małżonków.

Zasada ta doznaje jednak pewnego ograniczenia wówczas, gdy zobowiązanie zaciągnięte zostało przez jednego z małżonków bez zgody drugiego małżonka. W takiej sytuacji wierzyciel może żądać zaspokojenia jedynie z majątku osobistego dłużnika, z jego wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych z innej działalności zarobkowej, a także z korzyści uzyskanych przez dłużnika z jego praw takich, jak: prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy. Jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, to dłużnik (małżonek, który zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka) odpowiada także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa.

Szczególna zasada odpowiedzialności istnieje w sytuacji, kiedy wierzytelność powstała przed powstaniem wspólności ustawowej lub dotyczy majątku osobistego jednego z małżonków. Wówczas wierzyciel może żądać zaspokojenia jedynie z majątku osobistego dłużnika, z jego wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych z innej działalności zarobkowej, a także z korzyści uzyskanych przez dłużnika z jego praw takich, jak: prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy.

II. Zupełnie inaczej kształtują się zasady odpowiedzialności małżonka prowadzącego działalność gospodarczą, jeżeli w jego małżeństwie ustanowiona została rozdzielność majątkowa. W takiej sytuacji każdy z małżonków zarządza samodzielnie swoim majątkiem, a co za tym idzie – ponosi pełną odpowiedzialność, ale tylko ze swojego majątku. Drugi małżonek nie odpowiada swoim majątkiem za zobowiązania swojego męża lub swojej żony. Pamiętać jednak należy, że jeżeli rozdzielność majątkowa powstała w trakcie trwania małżeństwa, to może istnieć majątek małżonków nabyty przez nich od chwili zawarcia związku małżeńskiego do chwili ustanowienia rozdzielności majątkowej – objęty dotychczas wspólnością majątkową. Z części tego majątku wierzyciel może żądać także zaspokojenia, chyba że przed powstaniem wierzytelności małżonkowie podzielią się tym majątkiem w drodze umowy o podział majątku wspólnego.

Co zatem zrobić, gdy planujemy rozpoczęcie działalności gospodarczej albo odwrotnie – już ją prowadzimy, ale planujemy zawarcie związku małżeńskiego?

- **Jeżeli w naszym małżeństwie obowiązuje wspólność ustawowa...**

Chociaż wydaje się to paradoksalne, można założyć, że ponieważ działalność gospodarcza jest źródłem przychodów dla naszej rodziny, to w przypadku niepowodzenia finansowego rodzina powinna pomóc nam w spłacie długów. W tym wariancie zakładamy, że albo ominą nas ewentualne kłopoty finansowe, albo ewentualne zobowiązania pokryjemy z majątku wspólnego.

- **Jeżeli chcemy zwiększyć ochronę majątku rodziny...**

Należy rozważyć ustanowienie w małżeństwie rozdzielności majątkowej. Wtedy zasady odpowiedzialności związane z działalnością gospodarczą będą dużo prostsze. Wszystkie decyzje podejmujemy sami i sami ponosimy za nie odpowiedzialność.

Rozdzielność majątkowa budzi jednak także różnego rodzaju obawy szczególnie tego małżonka, który nie prowadzi działalności gospodarczej i bardzo często boi się, że np. w przypadku rozwodu pozostanie bez żadnego majątku. Dotyczy to zwłaszcza jakże częstej sytuacji, gdy np. żona nie pracuje zawodowo i zajmuje się prowadzeniem domu i wychowywaniem dzieci.

Dobrym rozwiązaniem będzie wówczas zawarcie umowy rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków. W takim przypadku dorobkiem każdego z małżonków jest wzrost wartości jego majątku po zawarciu umowy majątkowej. Zatem jeżeli od dnia zawarcia takiej umowy do dnia np. rozwodu dorobek jednego z małżonków będzie znacznie większy od dorobku drugiego z nich, to wówczas małżonek słabszy ekonomicznie może żądać odpowiedniego wyrównania dorobków. Ten typ umowy wprowadzony został do polskiego porządku prawnego na podstawie ustawy z dnia 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

Wszystkie majątkowe umowy małżeńskie wymagają formy aktu notarialnego. Również umowy o podział majątku wspólnego (np. po rozwodzie lub po ustanowieniu rozdzielności majątkowej w czasie trwania małżeństwa) dobrze jest zawierać w formie aktu notarialnego. Forma ta jest obowiązkowa, jeżeli przedmiotem takiej umowy są np. umowy dotyczące przeniesienia własności nieruchomości, prawa użytkownika wieczystego, spółdzielczych własnościowych praw do lokali.

Przy wszystkich umowach i innych czynnościach notarialnych notariusz zawsze udzieli wyczerpujących informacji.